

Mathijs ('Mathieu') Smedts¹, die uit de Peel afkomstig was en daar veelvuldig contact gehad had met personen die in de 'pilotenhulp' ervaring hadden, slaagde er toen in, een nieuwe ontsnappingsroute te organiseren waarvan gebruik gemaakt werd niet alleen door relaties van Messer en Smedts maar ook van de journalist A. Ekker en de student H. Pelser; deze laatste kwam de lezer in ons deel 4 al tegen als een van de helpers van Frans Goedhart bij de uitgave van *De Nieuwsbrief van Pieter 't Hoen* en van *Het Parool*. Als regel was het Smedts die de vluchtende Joden naar Brussel bracht waar een 'lijn' begon die tot in Frankrijk liep. Die 'lijn' werd in oktober '42 door de *Abwehr* gepenetreed; deze arresteerde Smedts in Brussel terwijl hij in het bezit was van rapporten die Vorrink hem toevertrouwd had. Messer werd eind november '42 gearresteerd en Ekker en Pelser vielen begin '43 in Duitse handen. Er zijn door hen samen verscheidene tientallen Joden naar het buitenland in veiligheid gebracht.²

Naast bonafide personen die bereid waren, aan de bedreigde Joden hulp te verlenen, kwamen ook geheel andere naturen naar voren: bedriegers en oplichters die beweerden volstrekt veilige vluchtwegen te kennen, zich voor hun bemiddeling grote sommen lieten betalen en vervolgens de Joden die zich aan hen toevertrouwd hadden, òf volledig aan hun lot overlieten òf aan de *Sicherheitspolizei* in handen speelden. Dergelijke gevallen hadden zich al vóór de zomer van '42 voorgedaan; zij werden, toen de deportaties eenmaal ingezet waren, frequenter. Daar was een technicus uit Maastricht die aan Joden tegen betaling een adres in Brussel opgaf waar zij verder geholpen zouden worden. Het adres bestond niet; de technicus streek minstens f 12 000 op. Daar was een bouwvakarbeider uit Tilburg die met vier anderen in minstens één geval twee vermogende Joden die hij over de grens zou brengen, van al hun bezittingen beroofde. Daar was een handelaar uit Hilversum, die tegen betaling van f 5 000 per persoon Joden naar de grens bracht waar hij hen vervolgens liet staan na eerst nog hun persoonsbewijs aan stukken gescheurd te hebben; in één geval zei hij tegen een vluchteling die

¹ Bij het begin van de bezetting was Smedts medewerker van het Amsterdamse bureau van *United Press*. In september '40 werd hij verbonden aan het Amsterdamse bureau van de *Schweizerische Presse-Telegraph* waarvan de leiding en verscheidene medewerkers spoedig in contact kwamen met het de *Parool*-groep. Smedts was begin '42 ondergedoken toen *Het Parool* een artikel gepubliceerd had waarvoor de gegevens kennelijk van hem afkomstig waren. ² Messer, Ekker en Pelser werden tot matige gevangenisstraffen veroordeeld, overigens eerst in maart '44. Smedts was eind oktober '43 wegens zijn poging, geheime gegevens naar het buitenland te smokkelen, ter dood veroordeeld maar zijn executie werd uitgesteld. Eind april '45 werd hij door de Russen uit een gevangenis in Brandenburg bevrijd.